

21.3.2014 **Gorenjski glas**

Stran/Termin: 21

Naslov: **Ne verjamem v frontalni napad**

Naklada: 19.000,00

Avtor: Igor Kavčič

Površina/Trajanje: 940,32

Rubrika/Oddaja: **POGOVOR**Žanr: **INTERVJU**Gesla: **PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ, TEDEN SLOVENSKE DRAME, PREŠERNOVO**

Ne verjamem v frontalni napad

Jernej Lorenci

Letošnji, 44. Teden slovenske drame bo že po tradiciji prihodnji četrtek odprla domača premiera. Prešernovo gledališče v koprodukciji z Mestnim gledališčem Ptuj pripravlja uprizoritev drame Svetlane Makarovič Mrtvec pride po ljubico. O predstavi smo se pogovarjali z režiserjem, letošnjim dobitnikom nagrade Prešernovega sklada, Jernejem Lorencijem.

IGOR KAVČIČ

Kako ste se počutili oziroma se še počutite v družbi letošnjih Prešernovih nagrajencev?

»Brez dvoma se sedaj ne počutim več kot nagrajenec. Take in drugačne nagrade ostanejo na papirju, občutek ob tem, ko si nagrajen, pa zelo hitro izgine. Nagrade so lahko hitro pokvarljivo blago in tudi Prešernove so take.«

Hočete reči, da imajo nagrade omejen rok trajanja?

»In izjemno kratek.«

Z dramo Mrtvec pride po ljubico se kot režiser v Prešernovo gledališče vračate po letu 2011, ko ste se v Kranju prvič predstavili s Crimpo-vo dramo Kako jemati njeno življenje. Ste se vrnili kot stari znanec, kot poznavalec našega malega gledališkega ansambla?

»Razlika med mojim prvim srečanjem s kranjskim gledališkim ansamblom in tokratno vrnitvijo je seveda velika. Ko sem bil tukaj prvič, sem moral predelati recimo temu neko iniciacijsko fazo. Takrat sem se moral prvič zaljubiti v ekipo tega gledališča, zdaj drugič je bilo lažje. Neka podlaga je namreč že

obstajala in pot do ljubezni je bila tokrat brez dvoma nekoliko krajša. Mislim na ljubezen v smislu, da sem manj obotavljiv, manj previden, da me je nekoliko manj sram ... Prav ta pot do nekakšne ustvarjalne nesramežljivosti se je brez dvoma skrajšala. Ljudje se lahko intenzivno nagovarjamo samo takrat, ko ne skrivamo več samih sebe, ko smo malček manj sramežljivi ...«

Pogled v vašo režijsko preteklost ne skriva, da so vam blizu zahtevnejša dramska besedila, pogosto težko uprizorljiva besedila pa vam predstavljajo še poseben izziv. Kam uvrščate ta trenutek za vas aktualno delo Makarovičeve?

»Na videz gre za enostavno kratko dramo, skorajda dramolet, ampak Svetlana nas je postavila na izjemno enigmatično pot, na kateri iščemo uprizoritveni rob in ga bomo najbrž iskali do zadnje vaje. Kljub na videz enostavnemu, zelo preglednemu, mogoče celo anahronemu dramskemu besedilu gre pravzaprav za nekakšno gledališko uganiko, ki jo moramo razrešiti, še je nekaj orehov, ki jih bo treba zlomiti. Svetlanin

svet je poseben, čudaški, in kot tak zahteva specifično optiko, do katere ni lahko priti.«

Čeprav je drama stara več kot trideset let, njena avtorica vsa ta leta deluje na zelo podoben način. Tudi v njenih besedilih je vselej zaznati njen odnos do sveta in Slovencev ...

»Ampak to doživetje obstaja v teoriji, predstava pa je seveda svoja zgodba, novo življenje, ki ga je treba spočeti in pripeljati do relativno zrele pubertete, če ne že popolne zrelosti. Tako da vse to vedenje v konkretnem gledališkem procesu pač odpade. Na žalost.«

Pa vendar, Makarovičeva je tako v komunikaciji kot v besedilih vselej zelo lucidna, brez dlake na jeziku. Je sploh mogoče iti mimo njene po svoje kontroverzne pojave. Je to lahko vam kot režiserju in ekipi pri ustvarjanju predstave v breme? Se je bojite?

»Breme je, da je živa. Na neki način je laže, če so avtorji že onkraj. Seveda imam do Svetlane Makarovič globok respekt, tako ustvarjalno umetniški kot tudi človeški, čeprav se sploh ne pozna. Deloma je to povezano z

njeno neprizanesljivo hrbtenico, s katero že toliko časa pokončno hodi po tem svetu in je navsezadnje tudi pomemben člen te naše države, naše zgodovine, vsega kar smo in kar naj bi bili. Da, seveda je tudi nekaj strahu.«

Na kakšen način ste torej sestavljali mozaik predstave? Boste ekscesni, boste napadli?

»Nikakor ne bo frontalnega napada, ker vanj ne verjamem. Vsak neposreden frontalni napad po mojem že po pravilu zmanjšuje vrednost kompleksnosti človekove eksistence. Tudi besedilo ni pisano na način, da bi obstajale povsem konkretne tarče, kar pa seveda ne pomeni, da jih ni. Kot rečeno, to je zelo enigmatičen gledališki komad, zavrt v navidezno arhaičnost, ki se lahko prek posrednikov od zadaj, prek malih možganov – ne le zaleze v gledalca, ampak v njem prebudi tudi nevraltične točke, konec koncev tudi »slovencljuna«.«

Tudi sicer svoje uprizoritve gradite na odnosu oder – gledalec. Naj gledalec ne bo vpleten zgolj kot gledalec ...

»Tako je. Delo na katerikoli predstavi je preizpraševanje gledališkosti kot take, torej poskus iznajdbe aktivnega dialoga z gledališčem, kar pomeni tudi iskanje gledališke forme. Drži, v zadnjem obdobju sem zavezan raziskavi neposredne komunikacije med odrom in občinstvom, tega neskriivanja, da smo v gledališču, hkrati pa tudi specifičnega zapeljevanja gledalca.«

Zagovarjate, da režiser veliko dela z igralci, da le tako lahko pride do pravega končnega učinka. Rekli ste, da si morate v delu z igralci šele zaslužiti ime režiserja. Koliko se vam zdi pomembno, da se z igralci v popolnosti ujamete, ob tem da ima vsak izmed njih zagotovo tudi svoj osebni pogled?

»Jasno, da pri delu predstave ni vselej popolnega ujemanja, kot ni popolnega ujemanja v ljubezenskem odnosu. Za začetek si priznavamo to različnost ali pa individualnost pogledov in stališč, prepričan j v sami percepciji in tako naprej ... To je predpogoj za nadaljnje delo, hkrati pa se znova in znova pokaže, da je, ne glede na vse te različnosti, mogoče dihati skupen ritem, in to se mi zdi, da velja za teater, lepo pa bi bilo, če bi veljalo v življenju. Ne izgubiti svoje individualnosti, unikatnosti, neponovljivosti, hkrati pa seveda biti dovolj razprt, da se lahko predam, predaš, preda individualnosti nekoga drugega. Scela, če je le mogoče.«

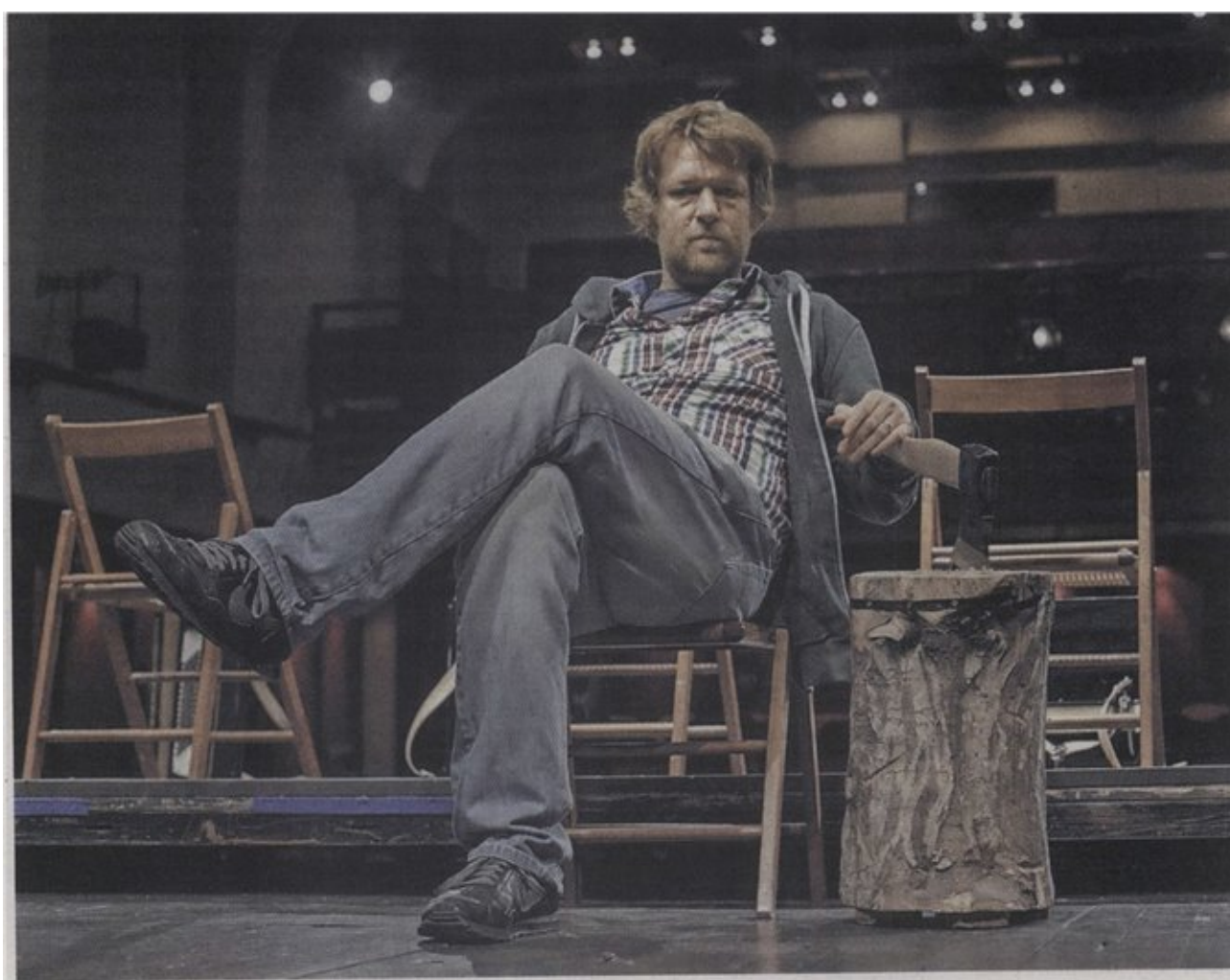
Torej je tudi življenje nekakšen teater?

»Seveda, lahko bi celo dejal, da je v teatru na hecen način včasih neprimerno več življenja kot v življenju samem.«

Menda so vam zelo blizu, vas navdihujejo religiozna središča na bližnjem vzhodu. Se to odraža tudi v vaših režijah?

»Deloma se. Ampak, če sem prej religioznost iskal nekje drugje, v specifičnih krajih in okoljih, jo zdaj absolutno iščem samo v enem in edinem medčloveškem prostoru. Že nekaj časa je minilo, odkar sem bil zadnjič na Bližnjem vzhodu, je pa ta prišel do mene in v moj odnos do ljudi in njihov odnos do mene.«

“To je zelo enigmatičen gledališki komad, zaviti v navidezno arhaičnost, ki se lahko prek posrednikov od zadaj, prek malih možganov, ne le zaleze v gledalca, ampak v njem prebudi tudi nevralgične točke, konec koncev tudi »slovenceljna«.»

Jernej Lorenci, režiser na odru Prešernovega gledališča / Foto: Matic Zorman